

მთავარი

საქართველოს

„მთავარი“ წელიწადში ღირს 5 მან. ნახევარ წლით 3 მ. ცალკე ნომერი 10 კ. ადრესი: თფილისი, ნიკოლოზ. ქ. № 44.

რედაქცია ღირს ყოველ დღე ღირს 16 სანთ. მუშაობს 1 საათამდე, და საღამოს: 6 სათ. 7 საათამდე.

№ 33.

კვირა, 11 სექტემბერი 1905 წლისა.

№ 33.

„მთავარის“ რედაქციისგან: ჩვენგან დამოუკიდებელი მიზნების გამო დღევანდელი ნომერიც სრულათ ვერ გამოდის.

შინაარსი: სომხების და თათრების ურთიერთობა ამიერ-კავკასიაში, ფ. მახარაძისა. — მთავრობის განკარგულება. — სხვა-და-სხვა ამბები. — დაბა-სოფლის ამბები. — ბაქოს ვითარება. — რუსეთის ქრონიკა. — რუსეთ-იაპონიის ომის გავლენა იაპონიასა და ჩინეთზე, კაუტსკისა, (თარგმანი). — წერილი რედაქციის მიმართ.

სომხების და თათრების ურთიერთობა ამიერ-კავკასიაში.

მთელი ქვეყნიერების უკრადღება ამ ჟამათ მიქცეულია ბაქოსაკენ. ბაქო მილიონების და მილიონერების ქალაქია. დი აი ამ მილიონების შექმნა დღეს იქ შეფერხდა, მას მომავალშიაც საფრთხე მოელოს, და ამიტომ ალბათ აღადგინდნენ და შეძრწუნდნენ ყველა ქვეყნის კაპიტალისტები და მათი დამქაშები. რა იყო, რა მოხდა? სიშინელი და საზარელი სისხლის ღვრა, აუარებელი სიმდიდრის განადგურება. სომხებსა და თათრებს შორის დიდი ხნიდან ფანატიკური სიძულვილი და მტრობა. მაგრამ ამ უკანასკნელ დრომდის ყოველივე ეს დაფარული იყო და გარეგანი მშვიდობიანობა სუფევდა. სომხები და თათრები არეულათ ცხოვრობენ ამიერ-კავკასიაში. თუმც თათრებს და სომხებს ცალკე პროვინციებიც აქვთ, სადაც მხოლოდ ერთი რომელიმე ეროვნების წარმომადგენლები ცხოვრობენ უმეტეს ნაწილათ. უკვე რამდენიმე სუკუნე იქნება რაც ისინი ამ პირობებში ცხოვრობენ, და ერთიერთმანეთის მეზობლებათ ითვლებიან. დღემდის ჩვენ გვეგონა, რომ იმათში ჩვეულებრივი მეზობლური ურთიერთობა არსებობდა, თუ ძმობა და მეგობრობა არა. მაგრამ ჩვენ სასტიკათ მოტყუებული დავრჩით. ამ ორ ერს შორის არსებული განხეთქილება და სიძულვილი უცებ, ყველასათვის მოულოდნელათ, ყოველათ სამარცხვინო ომათ, საშინელ სისხლის ღვრათ გადაიქცა. ეს ომი მით უფრო საზარელია, რომ მას დასასრული არ უჩანს. რუსეთის და იაპონიის მორიგება ბევრათ უფრო მოსახერხებელი იყო, ვინემ სომხების და თათრების შერიგებაა დღეს შესაძლებელი. ამის მსგავსი ჯერ არაფერი მომხდარა არა თუ სხვა ქვეყანაში, არამედ თვით რუსეთშიაც კი, რომელმაც მრავალჯერ განიცადა ებრაელების ქლეთა-ხოცვა და აკლება. ჩვენი საზოგადოებრივი ცხოვრება დღეს საშინელ განსაცდელშია ჩაყენებული. თუ აქამდის ერთი მხრიდან გვემინოდა, დღეს ყოველ მხრიდან განსაცდელი მოგველის. თუ აქამდის ჩვენში ადამიანის პიროვნება ერთი მხრიდან იყო შეურაცხოფილი და გათვლილი, დღეს იგი ყოველ-ფეხის ნაბიჯზე ითვლება. აქამდის მა-

ინც რამდენიმე ადამიანის სიცოცხლე უზრუნველ ყოფილი იყო, დღეს კი არ იცი, როდის ან რომელი მხრიდან სიცოცხლეს გამოგასალმებებ. მხოლოდ ახლა, ბაქოსა, ერევანსა და შუშაში მომხდარ ამბების შემდეგ ვტყობილობთ ჩვენ, თუ ჩვენ გვერდით, ჩვენ მეზობლათ, რამდენი ბნელი ძალები ყოფილა შენახული, მხოლოდ თებერვლის და აგვისტოს ამბების შემდეგ ვგებულობთ, თუ რა ველორობა, ბარბაროსობა და სიმეცვე ყოფილა დაცული თანამედროვე განვითარებული ტენიკის გვერდით და ეს არა მარტო თათრებზე ითქმის. მოგეხსენებათ, რომ სომხებს განათლებულ ხალხათ მოაქვთ თავი, რომ ისინი მუდამ ჯამ თავის მაღალ კულტუროს და განმანათლებელ ღვაწლზე გაიძახიან. ახლა ერთი ვიკითხოთ, რა გამოიყენეს იმათ ამ სამარცხინო შეტაკების დროს, ან რა ღვაწლი მიუძღვის იმათ წარსულში? აწმყო ხომ წარსულის შედეგია. ის, რაც დღეს სომხებსა და თათრებს შორის ხდება, ეს ყოველივე წარსულის ნაყოფია. მაშასადამე აშკარაა, რომ ამ ხალხს საუკუნოების განმავლობაში მტრობა და სიძულვილი უთესავთ, რომ იმათ მხოლოდ მიუკარებლობა, შოვინისტური ნაციონალიზმი და ფანატიზმი განუვითარებიათ ერთიერთმანეთის წინააღმდეგ. და იი სამწუხაროთ, ამ მხრით სომხებმა, როგორც ქრისტიანებმა და კულტურით თითქო თათრებთან შედარებით უფრო მაღლა მდგომებმა, ვერ დაიმსახურეს ვერც ნდობა და ვერც პატივისცემა თავის მეზობელ ხალხის თვალში. რამდენათაც ჩვენ ვუკვირდებით სომხის ხალხს, იმდენათ უფრო აშკარათ ვამჩნევთ მათ უკიდურეს ნაციონალისტურ მიდრეკილებას, კლერიკალური იდეებით შექტურვილს. ამიერ-კავკასიაში სომხის ბურჟუაზია ბევრათ უფრო ძლიერია სხვა რომელიმე ადგილობრივ ერის ბურჟუაზიაზე; და აი სწორეთ ამ ბურჟუაზიაში, სამღვდლოების დახმარებით, სრულიათ შებოჭა სომხის მშრომელი ხალხი საშუალო საუკუნოების იდეების, ნაციონალური შოვინიზმის საშუალებით. სომხის ბურჟუაზია და სამღვდლოება შეერთდნენ სომხის პროლეტარიატის დასაბნელებლათ და თავიანთ მისწრაფებათა განსახორციელებლათ. სომხის ბურჟუაზიაში წამოაყენა სომხის მშრომელი ხალხის წინაშე ერთი მხრით ნაციონალისტური იდეალი და მეორე მხრით სომხის სამღვდლოება, და ორივე ეს ეროვნულ საქმეთ დასახა. ამნაირათ სომხის ბურჟუაზიაში და სამღვდლოებამ თავისი კერძო ინტერესები ეროვნულ ინტერესებათ გამოიყვანეს და ამ ანკესზე მოყვა სომხის მშრომელი ხალხი. იმ დროს, როცა კავკასიის სხვა ეროვნებათა მშრომელი ხალხი ცოტათ თუ ბევრათ გაცნობიერებულ იქნა და განმათავისუფლებელ მოძრაობას სათავეში მოყვა, სომხის მუშა ხალხი, თითქმის საერთოთ ამის გარეშე დარჩა. ეს რომ ასე არ მომხდარიყო, ე. ი. სომხის მუშა ხალხი რომ მომზადებული ყოფილიყო და შეგნებული ქონოდა თავისი კლასობრივი ინტერესები, მაშინ ის აღარ მოხდებოდა, რაც მოხდა, და ბევრ უბედურებას თავიდან ავიცილებდით. მაგრამ

ამის მაგივრათ, სომხის მუშა ხალხი საღათას ძილს მიცემოდა, და იმავე დროს კი სომხის ბურჟუაზიის იდეოლოგები, რევოლუციონურ ორგანიზაციებიდან დაწყებული კრეოლიკალურ წრეებამდე, ერთა შორის მტრობას, ქიშპობას და ფანატიზმს ავრცელებდნენ. რომ სომხების მეზობლათ თათრების მაგივრათ სხვა რომელიმე კულტურული ხალხი ყოფილიყო, ეს ეროვნული განხეთქილება, ეჭვი არ არის, სხვა სახეს მიიღებდა და სისხლის ღვრით არ დაბოლოვდებოდა. მაგრამ, საუბედუროთ, სომხებთან მეზობლათ თითქმის კარდაკარ, ცხოვრობდა თათრობა, რომელიც გონებრივათ სომხობაზე დაბლა თუ არა, მაღლა არ დგანან, და რომლებშიაც სარწმუნოებრივ ფანატიზმს კიდევ უფრო მაგრათ აქვს ძირი გადგმული. ამნაირათ ჩვენ გვესმის, თუ საიდან და როგორ მხადდებოდა ნიადავი იმ საშინელი სისხლის ღვრისათვის, რომლის მოწამენი ჩვენა ვართ. სომხების და თათრების გამწვავებულ ურთიერთობას მხოლოთ ამ ორი ერის მუშა ხალხის ერთობა და სოლიდარობა მოუღებს ბოლოს. ბურჟუაზიის წარმომადგენელების ძმობილობა და სასულიერო პირების ურთიერთშორის ამბორის ყოფა ეს უფრო იუდის ამბორს მოგვგონებს და მეტს არაფერს. ასეთი საშუალებით ეროვნულ განხეთქილების ჩაქრობა ყოვლად შეუძლებელია.

ფ. მანარაძე.

მთავრობის განკარგულება

(„კავკასია“ № 227).

რადგანაც აშკარად მანკე ვიტარების გავლენით გრძისა და დუშეთის მაზრებში უწყსოებანი სდება, დადგეუელ წესების აღსადგენათ საჭიროთ ვცანი, ეს მაზრება თვალისის გუბერნატორის განკარგულებიდან გამოვანაწილდ და დაუქვემდებარე სამხაქაქის ნაწილის მხრივ მე 77 ტუნგისის მხაქვის უფროსის მხაქვანის აღფანტს და მასვე ჩავაბარე ხსენებულ მაზრებში დაბანაკებულ ჯარების უფროსობაც. მხაქვანის აღფანტს მინიჭებული აქვს სანგანებო უფლებანი და სამხაქაქის ნაწილის მხრივ დასახმარებლათ ვინაშაც ჩემთან შედგე სანგანებო მინდობილობათა მხსეაქს კლდექსკი სანგანის თავ. გრუზანისკის.

ნამესტნიკი გენერალ-ადიუტანტი გრაფი შორონოვ-დაშკოვი.

სხვა და სხვა ამბები.

— ადგილობრივ გაზეთების სიტყვით, ბაქოში ჩასულა ორი ქვეითა პოლკი, ერთი ყაზახთა პოლკი და არტილერია, სულ 10,000 კაცი.

— სექტემბრისთვის ტფ. სასამართლო პალატის სესიისა ბაქოში განიხილავს პოლიტიკურ საქმეს. ბრალი ედება: აღექსანდრე ობოლაძეს, ე. კრივოშევიისს და მინილ ბრეგვაძეს.

— სინოდალური კანტორის ხაზინადრათ ნამყოფს არდაზიანს, როგორც გამოირკვა სულ გაუფლანგავს 207,000 მან. რევიზია ყოველ თვეში იყო, მაგრამ არდაზიანი ისე ახერხებდა, რომ ეჭვი არავის შეპარვია.

— 5 სექტემბერს ყვირილაში მოუკლავთ ადგილობრივი დეპოს უფროსი ბლოკი. მკვლეელი დამალულა (ნ.ო.).

— განჯის გუბერნიაში გაზეთების სიტყვით, არსდება მუდმივი თანამდებობა სამხედრო გუბერნატორისა.

— ქიათურაში, 1 სექტემბერს, რევოლვერით მოუკლავთ

სოფ. ქალიას მცხოვრები, აზნაური ნესტორ აბაშიძე. მკვლეელი ვერ აღმოუჩენიათ.

— ცხინვალიდან „კავკ.“-ს ატყობინებენ, რომ 31 აგვისტოს, იქ მოუკლავთ სტრახენიკების ურიადნიკი დევიატა. მკვლეელი მიმალულა.

— ოლქის ჯარების უფროსის ბრძანებით, ქ. ნუხაში და მის მიდამოებში დაუყოვნებლივ გაიგზავნა ტვერის დრაგუნის პოლკის ერთი ესკადრონი.

— ბაქოს დო. გენალ-გუბერნატორის ბრძანებით უსაქმოდ დარჩენილი მუშები, რა ეროვნებისაც უნდა იყვნენ, დაუყოვნებლივ ბაქოდან უნდა წავიდნენ; ვინც ამ ბრძანებას არ აასრულებს, ადმინისტრაციულის წესით გაგზავნიან, როგორც მაწანწალებს. („ბაქა“).

— როგორც გადმოგვცეს, 29 აგვისტოს ქალაქის საბჭოს შენობაში მომხდარ უბედურობის დროს პოლიციას და ყაზახ-რუსებს შეველოდა საბჭოს სახლის ერთი მცველი და თავად-აზნაურთა დამხმარებელი საზოგადოების შენობს დვორნიკი. ქალაქის გამგეობას მცველი უკვე სამსახურიდან დაუთხოვია.

— სად. აბაშიდან ოკუციალურ გაზეთ „კავკასიაში“ (№ 227) დაბეჭდილია შემდეგი ამბავი: კვირას, 4 სექტემბერს, როცა სამგზავრო მატარებელი № 16 მოვიდა, საღამოს 5 საათს და 25 წუთზე, მატარებელს დაეცა რამდენიმე ათასი კაცისაგან შემდგარი ხალხის ბრბო, რომელიც იარმარკის გამო იყო იქ შეკრებული. ატყდა სროლა ერთი მხრით ხალხსა და მეორე მხრით აფიცერისა, 3 საღდათსა და 3 თანდარმის შორას. სროლის დროს უცნობმა პირებმა მოხსნეს ორთქმავალი, რომელიც სამტრედიისში წავიდა, მატარებელი კი აბაშიშივე დარჩა პასაჟირებითურთ. ხალხის მხრით რამდენიმე კაცი დაჭრილი და მოკლულია; ამ მატარებლით პოლიტიკური ტუსადები მიყავდათ ქუთაისში. ხალხს სწორეთ იმათი განთავისუფლება სურდა.

— მოვიდა ყუბანის პოლკის სამი ბატალიონი, ნავაგინისა ერთი ბატალიონი და თერგის კაზაკთა ბატარგია.

— 7 სექტემბერს სამაზრო კრებაზე ერობის შესახებ საზოგადო პრინციპიალურ საკითხების ოთხი მუხლი დღეს სოფლების წარმომადგენელებმა მიიღეს, ათის ხმით ერთის წინააღმდეგ. შემდეგ სოფლების წარმომადგენელებმა საჭიროთ აღარ სცნეს საკითხის დაწვრილებით შემუშავება და ხალხთან ერთათ დემონსტრაციულათ დარბაზიდან გავიდნენ.

— ამას წინათ კავკასიის რკინის გზაზე სახალხო მატარებელს ინგუშები დაეცენ. ამის შემდეგ ოლქის უფროსს კავკასიის ნამესტნიკისაგან შემდეგი დეპეშა მოუვიდა: „მოთხოვეთ ინგუშებს, ვაცენ ყაჩაღები რომლებიც მატარებელს დაეცენ; ვამღვე მათ სამი დღის ვადას, ამის შემდეგ იმ ადგილის ახლო მახლო მდებარე სოფლებს კონტრიბუციას გადავანდევინებო“.

— ოლქის ჯარების უფროსის ბრძანებით, დაუყოვნებლივ უნდა გაიგზავნოს ქ. ოზურგეთში კურინის პოლკის ერთი ბატალიონი, ხოლო ახალ-სენაკში უნდა გაიგზავნოს მეორე ბატალიონი (კავკ.).

— ბორჩალოს მაზრის სოფ. შულავერში გაიგზავნა ჩერნომორის კაზაკთა პოლკის ერთი ასეული (კავკ.).

— განჯიდან ქ. შემახაში გაიგზავნა შემახის პოლკის ერთი როტა. (კავკ.).

— დ. ზუგდიდიდან ქ. ოზურგეთში გაიგზავნა არდავანის

პოლიკის ერთი როტა, აქედან ნახევარი როტა ქობულეთს წავა. (კავკ.)

— ნამსტენიკის მიერ დანიშნულ კომისიას სიღნაღის მაზრის რამდენსამე სოფელში გამოუკვლევია ზარალი, რომელიც აგრარულ მოძრაობით მემამულეთ მოსვლიათ, შეუდგენია განსაკუთრებული აქტები და სისრულეში მოსაყვანათ მაზრის ადმინისტრაციისთვის გადაუცია.

— 6 სექტემბერს, რკინის გზის სატენიკო სასწავლებელში გადახდილ იქმნა პანაშვიდი ქალაქის საბჭოში ამოხორცილთა სულის მოსახსენებლათ.

— 5 სექტემბერს, თბილისის ვაჟთა მეორე გიმნაზიაში გადახდილ იქმნა პანაშვიდი 29 აგვისტოს ქალაქის საბჭოში მომხდარ შეტაკების დროს დაღუპულთა მოსახსენებლათ.

— კავკასიაში საერობო დაწესებულებათა შემოდების შესახებ სათათბიროთ შემდგარმა თფილისის სამაზრო კრებამ დაადგინა: იმ უმწეო მდგომარეობის გამო, რომელსაც დღეს განვიცდით, კავკასიაში საერობო დაწესებულებათა შემოდების შესახებ საკითხის განხილვა ამ ჟამათ შეუძლებელია, ამიტომ კრებამ დაადგინა, შეაჩეროს თავის მოქმედება, სანამ მშვიდობიანობა არ ჩამოვარდება.

— 2 სექტემბერს, თბილისში, ღუშეთის ქუჩაზე მოკლეს გოროდოვოი მიხეილ იაგუნოვი. მკვლელს წაუღია გოროდოვოის რევოლვერი და მიმალულა.

— 1 სექტემბერს ქუთაისში მოხდა სრული ვაფიცვა, მაღაზიები და სხვა და სხვა სავაჭროები დაკეტილი იყო; ქალაქის გამგეობაში, ბანკებში, სასამართლოებში და სხვა კერძო, თუ საზოგადო დაწესებულებებში მუშაობა შეწყვეტილი იყო; ქუჩებს ნამდვილო სამგლოვიარო ფერი ედო: ეტლებისა და ბოჭკების ხრიალი არ არღვევდა სიჩუმეს; არ ისმოდა აგრეთვე სიმღერის და მხიარულობის ხმა; ქალაქის ბაღი მთელი დღით დაკეტილი იყო.

— ქუთაისში მდგომი ქვეითი ჯარი სხვაგან გადაყავთ, მის ნაცვლათ კი სხვადასხვა ადგილებიდან მოყავთ ვხალი ჯარი. ჯარის ერთი ნაწილი უკვე ჩასულა ქუთაისში, რომელსაც თან ზარბაზანი ჩაუტანია. („ივერია“).

— თანახმათ საკუთარის თხოვნისა, პოლიცემისტერმა პოლიციის სხვა-და-სხვა ნაწილიდან სამსახურიდან დაითხოვა 11 გროოდოვოი.

— ქ. იენაში (გერმანიაში) 6 სექტემბერს, ვიებერთელა სახალხო სახლში გაიხსნა გერმანიის სოციალ დემოკრატების სიეზი; გამოცხადდა 370 დელეგატი, მათ შორის პარტიის ყველა გამოჩენილი დეპუტატები: ბებელი, ფოლმარი, ჰეინე და ზინგერი. თავმჯდომარეობს ზინგერი. პირველი რეფერატი ორგანიზაციის შესახებ წაიკითხა ფოლმარმა. ამბობენ, რომ ამ დღეებში ეორესი მოვა და სიტყვას წარმოთქვას საყოველთაო მშვიდობიანობაზე, რომლის წარმოთქმას ბერლინში აპირებდა.

— 9 სექტემბერს რკინის გზის სასწავლებელში, მოწაფეების თხოვნით, გადახდილ იქმნა პანაშვიდი 29 აგვისტოს ქალაქის შენობაში დახორცილთა მოსახსენებლათ. პანაშვიდის შემდეგ მოწაფეებმა მოითხოვეს, იმ დღეს სწავლა აღარ ყოფილიყო. ეს მოთხოვნაც დაიმყოფილეს, ხოლო ამას არ დამორჩილდა ერთი მასწავლებელთაგანი და მან ძალით მოინდომა სწავლის გაგრძობა.

— თფილისის პოლიცემისტერს შემდეგი ცირკულიარი მიუწერია თფილისის ყველა ბოქაულებისთვის: როგორც კი

დაიწყება ქალაქში არეულობა პოლიციელები თავს ანებებენ სამსახურს და შემდეგ, როცა ცხოვრება დაწყებული იქნება სამსახურს უბრუნდებიან. ამიტომ გავალებთ ყველას ისეთი პოლიციელები სამსახურში აღარ მიიღოთ.

— 8 სექტემბერს სად. მიხაილოვში სასიკვდილოთ დაუჭრიათ საქონლის კასირი თ-დი ი. ანჩაბაძე. მკვლელი დაუჭრიათ.

— ქიათურის ადმინისტრაციას შუამდგომლობა აღუძრავს იმის შესახებ, რომ იქ ჯარი იქმნას გაგზავნილი.

— სოფ. იგოითში (გორის მაზრა) მცხოვრებ მილიცონერებს, ვაზ. „ივერიის“ სიტყვით, იარაღი წითელი რაზმის წევრებისათვის გადაუციათ. ასევე მოქცეულან სოფ. საკორინთლოში მცხოვრები აზნაურები.

— ქუთაისიდან ადგილობრივ გაზეთებს ატყობინებენ, რომ 9 სექტემბერს სად. კობიტნარში თავს დაცემიან რკინის გზის მვარტელეს, რომლისთვისაც წაურთმევეათ 9,267 მანეთი. ერთი დარაჯი მოუკლავთ თავდამსხმელები გაქცეულან.

— როცა ტავასტგუბის გუბერნატორის (ფინლიანდიაში) მოკვლის განზრახვის გამო ხელმწიფე იმპერატორს მოხსენება წარუდგინეს, მან საკუთარი ხელით წააწერა: „ამნაირი მჭკმდეუბათ შაძულებენ მთელ ფინლიანდიაში სამხედრო წესები შემოვადო“. მანსამეიუში თოფებით სავსე 33 ყუთისა და პატრონების და 60 ყუთის აღმოჩენის გამო წარდგენილ მოხსენებაზე ხელმწიფე იმპერატორმა წააწერა: „ცუდი საქმეა“.

— 1. 29 აგვისტოს 1905 წ. ქალაქის საბჭოში დაჭრილთა და მიხაილოვის საავათმყოფოში მიყვანილთა სია ვაზ. „კავკაზში“ გამოქვეყნებული. — კოვოშიძე ესტ. ქრისტე ფორის-ძე, იტრიევი ალექსანდრე გრიგოლის-ძე, ამირაჯიბი ალექსანდრე პეტრეს-ძე, ბიბიოაშვილი სანდრო ალექსის-ძე (გარდაიცვალა 1 სექტემბერს 2 სექტემბერს დასაფლავეს), ლობჟინაძე ისაკ ქაიხოსროს-ძე (გარდაიცვალა 30 აგვისტოს, დასაფლავა ზოლიცია 31 აგვისტოს), ჯავახიშვილი სტეფანე ზურაბის-ძე, ევაშვილი მიხაილ აბრამის-ძე, ჯავახიშვილი პავლე გრიგოლის-ძე, კვირიკაძე კონსტანტინე დავითის-ძე, ტერ-გრიქუროვა ავაკიმ მარტიროსის-ძე, (გარდაიცვალა 30 აგვისტოს დასაფლავა პოლიცია 31 აგვისტოს), აკოფოვა ოლანეს ემელიანის-ძე (გარდაიცვალა 29 აგვისტოს, იმ დღესვე დასაფლავეს), გოგავა მახეილ ლარიონის-ძე, თალაკვაძე პანტელეონ იასეს-ძე (გარდაიცვალა 2 სექტემბერს და დასაფლავეს 5 სექტემბერს), ევსევი სერგეი გაბრიელის-ძე, ხავთასი ილიკო ლავრენდის-ძე, პაპოვი პროხორ პეტრეს-ძე, ტელევა ლუკა კარპეს-ძე, სოლოგრევესკი ანტონ ვლადიმერის-ძე (გარდაიცვალა 31 აგვისტოს დასაფლავეს 2 სექტემბ.) კვერიევი ქრისტეფორე კონსტანტინეს-ძე, უწურაული ივანე შიოს-ძე, ჯოხაძე პოლიკარპე ლუკას-ძე, მერაქსიანი არმენაკ მელიქსედის-ძე, ხორელიძე ვასილ პეტრეს-ძე, თვალქრელიძე აკაკი ფილიპეს-ძე, ღურგულიანცია სიმონ სტეფანეს-ძე (გარდაიცვალა და დასაფლავეს 30 აგვისტოს), გალუსტაფი ალექსანდრე ავეტისის-ძე, რევაზოვი ალექსანდრე არტემის-ძე, ლეკიშვილი გიორგი ალექსანდრეს ძე, პატკანანი აკოფ გრიგოლის-ძე, მიხაილოვი ვლადიმერ ნიკოლოზის-ძე, კონცევიჩი პეტრე ბოკნტის-ძე (გარდაიცვალა და დასაფლავეს 29 აგვისტოს), კერვლიძე ვასილი გიორგის-ძე, ბაიანდუროვი ერვანდ ზაქარიას-ძე (გარდაიცვალა 29 აგვისტოს და დასაფლავა პოლიცია 30 აგვისტოს), ბოგდავაძე დავით დავითის-ძე, ენუქიძე სოლომონ გიორგის-ძე (გარდაიცვალა 29 აგვისტოს და დასაფლავა 30 აგვისტოს პოლიცია), მეიფარიანი პო-

ტონ სოლომონის-დე, გოლეტიანი ანდრია გლახუას ძე, მირიანოვისა ანა მოსეს-ასული. სულ 39, ამათ შორის 10 გარდაიცვალა.

— II. საამბულიატორო ავთმყოფები, რომლებიც დასჭრეს 29 აგვისტოს 1905 წ. ქალაქის საბჭოს შენობაში. სურგულაძე სერგეი, პარკოსაძე სტეფანე, კლიბაჩევი სიმონ, ტოტვაძე პავლე, საგარაშვილი კონსტანტინე, ვარენლაძე ვანო, ხუდოშვილი გიორგი, ვლადიმეროვი მიხეილ, ტერ-სიდომონიანცი არამი, ლაშხი მიხეილ, ჩერნიაევი ვალენტინე, კულაკოვი ანდრია, ისრაელიანცი აკოფი, ხუსურაული ვანო, პილუკიძე სოლომონ, ხოროშველი გიორგი, პოლოსიანცი არსენი, მიკირტუმოვი სანდრო, ტოროტაძე ვლადიმერი, შერშოვი გრიგოლი, გვენცაძე ეპიფანე, კოსოშვილი სამსონი, ქარცივაძე მიხეილ, ტოგეივა ილია. სულ 24.

— III. 29 აგვისტოს მოკლულთა სია, რომლებიც მიხეილის საავთმყოფოში მიიყვანეს. თაქთაქიშვილი ალექსი (31 აგვისტოს დასაფლავეს), მელაძე ივანე (ჩაბარეს ჭირისუფალს, და დასაფლავეს 31 აგვისტოს), ლიბარტიანი მიხეილი (ჩაბარეს ჭირისუფალსა და დასაფლავეს 31 აგვისტოს) ისაევი სარქის (ჩაბარეს ჭირისუფალსა და დასაფლავეს 31 აგვისტოს), ვართანოვისა ბარბარე (ჩაბარეს ჭირისუფალსა და დასაფლავეს 31 აგვისტოს) ტყეშელშვილი ანტონ (ჩაბ. პატ. და დასაფლავ. 31 აგვ.) შახნაზაროვი თამარა (ჩაბ. ჭირისუფალსა და დასაფლავ. 31 აგვ.), ფისკოვისა ევა (ჩაბარეს პატრონს და დასაფლავეს 31 აგვ.), კუბლანოვისა ლორა (ჩაბარეს პატრონსა და დასაფლავეს 31 აგვ.) კოირანსკისა ევეგენია (ჩაბარეს პატრონსა და დასაფლავეს 30 აგვ.) ზბუტოვიჩი ალექსანდრე (ჩაბარეს პატრონს და დასაფლავეს 30 აგვ.), კოკიაშვილი ისაია (პოლიციამ დასაფლავა 30 აგვ.), ჩიკვაძე ვასო (პოლიციამ დასაფლავა 30 აგვ.), ქელიძე ნიკოლოზ (პოლიციამ დასაფლავა 30 აგვ.), ავეტისიანცი არშაკ (პოლიციამ დასაფლავა 30 აგვ.), გვახავა კონსტანტინე (პოლიციამ დასაფლავა 30 აგვ.), ჩოგენიძე (პოლიციამ დასაფლავა 30 აგვ.), კახეთელიძე კირილე (პოლიციამ დასაფლავა 30 აგვ.), ერზინკიანცი არისტაკი (პოლიციამ დასაფლავა 30 აგვ.), მორზოვეი ივანე (პოლიციამ დასაფლავა 30 აგვ.), კორდანიოვი ალექსანდრე (პოლიციამ დასაფლავა 31 აგვ.), ტორმალიძე პავლე (პოლიციამ დასაფლავა 31 აგვ.) დარახველიძე ხარიტონ (პოლიციამ დასაფლავა 31 აგვ.), ზუბიაშვილი დარჩო (პოლიციამ დასაფლავა 31 აგვ.), ვასილიევი ნიკოლოზ (პოლიციამ დასაფლავა 31 აგვ.), ორი მოკლული ვერ გამოიცინეს (პოლიციამ დასაფლავა 31 აგვისტოს). სულ მოკლულია 23 კაცი, 3 გარდაიცვალა სანამ ექიმი მიეშველებოდა — 26.

დაბნას-ოფლიის ამბებრი

გორი. კვირას, 21 აგვისტოს; დღისათ სწათზე, აქ ექვსი ტყუილთ მოკლეს ცნობილი პრესტავი თავ. ბარბი ავალიშვილი. მკვლელები მიიშალა. ამბებენ ამ ოთხი თვის წინათ ავალიშვილს შეუთვალეს: „ან სამსახურიდან გადი, ან მოგკლავთ“. ავალიშვილი შესხვიდა „ორი-სამი თვე დამსწადეთ, და მეტე თუ არ გავიდე, მომკლავთ“. მაგრამ ბარბი ოთხი თვეც გავიდა, რომ იგი ალაგადან არ იძრდა. მის დამარხვას. (24 აგვისტოს) გარდა ახლო-მანლო ნათესავებისა, სამხედრო მარებისა და უზახებისა არავინ დასწრება: დამარხვის დროს ერთი უმაწვავი შეიპურეს რომელსაც იქ სიტყვა წარმოეთქვა.

იმ კვირის კარაქითში მოკლეს თავ. მიშა ერისთავის მოუ-

რავი ციცაური, რომელისთვისაც თურმე კლენებს შეუთვლიათ: ჩვენ „ბოიკოტს“ მოემხრე და თავ. ერისთავისგან მოკლეს. მოკლეს მოკლავთ“. იმას არ დაუჯერია და ავიტყველებს მოკლეს გარში დამარხეს (23 აგვისტოს) და იმის დასაფლავებისაც, გარდა ახლო-მანლო ნათესავებისა, არავინ დასწრება. ასე გაშინჯეთ თვით მიშა ერისთავისაც, რომლის გულისთვისაც განსვენებულმა თავი გასწირა, ფეხი არ გადაუდგამს შიშისგან.

ბოროლი.

ქუთაისი. ქუთაისის გუბერნიის სახალხო სკოლების მასწავლებლების გაფიცვა, რაც 2-ს მარტს იქნა გამოცხადებული, კარგა ხანს არავის ჯეროდა, და მართლაც იმ ხანებში გაფიცული ერთ მხოლოდ მასწავლებელთა მცირე ნაწილი; ამისთვის ზოგიერთებს, გაფიცულთა რაზმში ჩარიცხულთ, როგორც გამოარკვია, თურმე მიწერ-მოწერა ჰქონდათ გამართული. ინსპექტორებთან და დირექტორებთან. ამას წინათ მასწავლებლები შეიკრებენ ქუთაისში, იათბარეს თავიანთ ჭირ-ვარამზე მასწავლებელთა კრებაში მიიღო რა მხედველობაში, ის განამკობა, რომ დღევანდელ დაწესებულ და აბოძებულ დროში მეტათ საჭიროა, მოხარდი თაობა სრულებით გაუნათლებელი არ დარჩეს მთავრობის სკოლების დაქვეით, გადაწყვიტა: შეუდგენ ახალ სკოლის მოწყობის საქმეს.

ილია ბახტაძე.

ყვირილა. 16 აგვისტოდან ნოქრები, ქარგლები და შეკრდები გაიფიცეს; გაფიცვა გავრცელდა 24 აგვისტომდე და დასრულდა იმით, რომ ნოქრები და მადახიების და ღუქების მატრონები შეთანხმდნენ შემდეგში:

- 1) 1 ახრილიდან 1 ოკტობრამდე ეფუკე-გვარი სავაჭრო და სახელოსნო ღუქები უნდა გაიდოს დიდის 6 საათზე და დაიკეტოს სადამის 7 საათზე; 1 ოკტობრიდან 1 ახრილამდე გაიდოს 7 საათზე და დაიკეტოს სადამის 7 საათზე. კვირა უქმე დღეებში უნდა დაიკეტოს;
- 2) მოქმატის ეველას ჯამაგირის 20%.
- 3) მიეცეს ნოქრებს და შეკრდებს სუფთა და რიკიანი ბინა, სანახი, ტანსაცმელი სუფთა, წელიწადში ორი კვირის თავისუფლება: ხარჯის ფული 30 კ. დღეში, ავთმყოფობის დროს ორი კვირის ჯამაგირი, ერთი თვის ექიმობა და ხარჯი, ალაგი შეენახოს ექვს თვეს.
- 4) შეკრდებს ხელით 40 კირვანქაზე ზეგით რამეს გადატანა აკრძალულია.
- 5) ზრდილობიანი მოპყრობა ორივე მხრიდან.
- 6) მოისმოს ღუქებიდან გასულ მუშტრის დამახება, სამეკრდო ფულის ადება, ნოქრების და ქარგლების სახლში ხელზე სამსახური და 14 წლისზე ხაკლები ხნაინის შეკრდათ აყვანა.
- 7) იმ ნოქრას და ქარგალს, რომელსაც ადა დაითხოვს უმიხეზოთ ვადამდე, მიეცეს წლიურებს ორი თვის ჯამაგირი და თვიურებს ორი კვირის.
- 8) თუ ადარ უნდა ნოქარი და ნოქარს ბინაზე დგომა, ერთმანეთს ერთი თვის წინ უნდა შეატყობინონ თავიანთი განზრახვა.
- 9) საშეკრდო ვადა არ უნდა აღემატებოდეს 4 წელიწადს.
- 10) ეფუკეგვარ უთანხმობას ადებსა და ნოქრებს შუა ჩამოვარდნილს არჩევს სამედიატორო სამართალი.
- 11) გაფიცული დღეების ქირა წლიურებს სრულათ მიეცეს თვიურებს კი ხარჯარი, ამ პირობების მიღების შემდეგ ეველას ნოქარ-ქარგალ-შეკრდები შეუდგენენ მუშაობას 24 აგვისტოს. 21 აგვისტოს ს. ღვანკითს ხალხსა და ბაგრატიონის სტრახნიკებს შორის მოხდა შეტაკება, რომლის დროს ორი კლენი ილიკო

რომანძე და ზაკლე ქურციკე მოკლეს, ერთი სტრაუნცი და ორი გლეხი დაიჭრა.

სოფ. მარეღისში 25 აგვისტოს უჩაღებმა მოკლეს ს. ლელ- ვანის მასწავლებელი ივანე მადრძე, რომელსაც დიდი ამაგი მიუძღვის დღევანდელ მოძრაობაში.

ხალა.

სოფ. მეთენი, (გორის მაზრა). ცხდა შვიდ აგვისტოს მე- ტრენს ეწვია ადგილობრივი ბოქაული, რომელსაც თან ახლდნენ დრა- გუნის ზოლკის 40 სალდათი და ერთი აფიცრის ამათი მოსვლის მიზანი სასულეწიფთა გადასახადის და თავად ამილახურის საბა- ლასენს აკრიათა.

მხვიდა თუ არა ბოქაული, მას მაშინვე გამოეცხადა მამასახ- ლისი და მწერალი, რომლებმაც დაწვეს ხალხის შეგროვება, მაგ- რამ ხალხი უარზე იდგა და არ აკრიბებოდა. ამიტომ მამასახლისმა მოაშველია სალდათები და იმათი შემწეობით თითქმის მთელი სოფლის ხალხი შეაგროვეს სოფლის სამმართველოს წინ. ხალხს გარშემო შემოარტყეს სალდათები და გამოეცხადეს: სახამ სასულეწი- ფთა ხარჯს და ამილახურის საბაღასესაც არ გადახდით, აქედან ვერ დაიძვრით. ამავე დროს შეგროვილ ხალხს ნებას არ აძლევდნენ ერთმანეთს დაღაზარაკებოდნენ და ან ბოქაულისთვის ეთქვათ რამე. ადარც ზურის ჭამის ნება მიტყეს. ამავე დროს მამასახლისი დრა- გუნებით დადიოდა და აკრავებდა გადასახადს ვისაც კი ჰქონდა რამე უკანასკნელსა უიდადა ნახევარ ფასათ. სადამოდის მეტი წილი გა- დასახადისა შეაგროვეს და მზის ჩასვლის დროს განათავისუფლეს ხალხი ერთი დღის მშვიდობი. დანარჩენიც მეორე დღეს აკრიფეს და ბოქაული სალდათებით წავიდა აქედან 29 აგვისტოს.

30 აგვისტოს დილით აქ უნდა განხილავდნენ წიგნი წითელი რაზმისა. იმათ ზირველათ მამასახლისი იბოვეს რომელიც ჯერ ლაზა- თახანი იფნის სასწრებით გაატყვეს, ისე როგორც თვითონ ამ რამდენიმე ხნის წინათ გლეხებს ატყველებდა, მეორე მთელი სოფე- ლი დაატარეს და თან აძახებინეს: ადარ მინდა მამასახლისობა. ძირს მამასახლისობა! გაუმარჯოს ერთობასა! ადარ მივალ ჩემს დღეში არც ბოქაულთან და არც სოფლის სამმართველოს მივკა- რები, მინამ ცრცხალი ვარო. მე რე სოფლის მწერალი ინახულეს და- ვით მაღალაშვილი (აზნაურია), იმისაც მამასახლისის ბედი ეწვია. შემდეგ მივიდნენ გაბრიელ და სამსონ მაღალაშვილებთან, რომლებიც შავი რაზმის მეგობრათ ითვლებიან ისინი აკოშვიდან რომლებიც დამა- ლულიყენ, და შინ მხლელთ ქალები დახვდათ.

დავით კალატოზიშვილი.

კობოლუღი, (სახსურე). ახალმა სიამ აქამდისაც მოატანა... მრავალ წლებით სასტიკი მებატონის მძიმე უღლის ქვეშ შეგნესარ- მა ხალხმა ხმა აღიმადლა; თავის ჭირ-ვარამზე თამამათ გაიძახის და ისიც საერთო რუსეთის დაბრუნებული გლასისი ფერხულშია ჩაბმული; ის დღეს ადარ ხდება უველასათვის იმ დაბად უარეთ, რაზედაც უველას თამამათ შეუძლოთ მრავალგვარ გადაბრუნა. ის დღეს რადაც მღვეგშირათ იქცა; გუშინ მისი არად ჩამკლები, დღეს მის წინ მუხლს იდრეკს, თხავს წასული ცოდეგების ზატოვებს... უფულ ფეხის გადადგმაზე, სხვათა შორის, გუერება: ბატონმა ნადელი გამოვიდა!—როგორ? ეკითხები, ხომ შენი თანხმობით, და როდესაც ის გიპასუხებს: ჩემდა დაუკითხავათ, მოხერხებითო, გული ვიდონ- დება და ფიქრობ თუ რათ მისულან მებატონენი იმ ზომამდის, რომ ის ერთი ციდა ნადელის სახით მინიჭებული გლეხთათვის მი- წაც-გი გაუვიდნათ მისდა დაუკითხავათ სხვა ზირებზე ხელ მოკლე თავ-აზნაურობაზე რას ვიტყვი, მაგრამ დიდ შემამულეებზე კი ხმის ამოღებულდა ძნელა!

მაგრამ ჩემი გაცემა უფრო გარკვედა, როცა აკაკიზე სა- ხივარს მოვკარი ური.

ჩემმა ბატონმა აკაკი წერეთელმა, ამინა-გლენის... გახანძიე, გამოვიდა სახადლო მიწა და ეს სამართალია?... რო- გორც გამოვიდამ დაგვანახვა 1894 წ. 12 თუბნათ აკაკის მიუვი- დნია კიეა გოგატიშვილისთვის სახადლო მიწა გუგუნა ნინიას ძის განახანძისა, სასულეწიფთი „დუბლა“ ს. კობოლუღს. საქმე გუ- გუნას და კიეის შორის გამოწვეულიყო. გუგუნა გაიძახდა: ღმერ- თი შემეწია ჩემი საბუთი ვიგდე ხელთ *), რაც მასში მიწერია— ჩემიაო!... კიეა გაიძახდა: მე ფული მიმიცია და ჩემიაო. ნებით არ რიგებოდნენ. ხალხმა ადგილი ორივეს ჩამართვა იმ ზირობით, რომ თვითონ შემამულე ორთავეს დატაკიყოფილებით. ახლა ვკვი- თხებით ბ. აკაკის, თუ რა ზისუხს მიცემს ან ერთს და ან მეორე მხარეს?...

ლეონ.

ზემო რაჭა. როგორც ცნობილია, რაჭაში საშინელი მიწის ვიწროობა არის—ნამეტურ ზემო რაჭაში, სადაც გლეხი მუდამ, ზამთარ-ზაფხულ, შრომობს; საქმე დღეს სახლში ღმირ მხურცებუ- ლების გარდა ვერავის ნახავ—სულ მთელი ოჯახი ბავშვებით სა- მუშაოზე არიან. მიუხედავად ამისა აქაური გლეხი საშინელს, წარ- მთლედენელს სიდატაკს იტანს, თავისი ნამუშევარის ნაყოფი ათას ნაირ გადასახადებში მიდის: ამიტომ ადგილობრივი გლეხი, რომ ცოლ-შვილი შიმშილით არ ამოუწივდეს, იძულებული ხდება გაეშუ- როს ქალაქებისაკენ და იქ დიდი ჭირით გამოიტანოს თავი და აიხდინოს თავიდან შიმშილისაკენ სიკვდილი.

რადგანაც ასეთ ზირობებში ცხოვრება აუტანელი შეიქნა, ამი- ტომ თანამედროვე გამათავისუფლებელი მოძრაობა ადგილით ედება აქაურ სოფლებს და შიქს არ არის ის დრო, როცა მთელი ზემო რაჭა ჩაებშია საერთო მოძრაობის ფერხულში. აქაური სოფლები აკრიფებიან კვირს იქმე დღე; ღაზარაკებენ თავიანთ ჭირ-ვარამზე, იჩივიენ თავიანთ შორის ათის თავებს და ასის თავებს, რომელ- თაც ანდობენ თავიანთ საქმეებს. 15 და 18 აგვისტოს შეიკრი- ბნენ ზვარეთის და ონის საზოგადოების სოფლები: ზვარეთი, ზე- ითი, ზოფი, ვვაშნიეთი, ქართა (ზვარეთის საზოგადოება) ზირაინი- სი, ქრისტესი, სხიერი (ონის საზოგადოება). კრებებს დაესწრო ათასამდინ ქალი და კაცი. იღაზარაკეს საზოგადოთ თანამედროვე მოძრაობის შესახებ გადასახადებზე (პირდაპირი და არა პირდაპირი) და სხვ.; ერთ ხმათ შეფიცეს ერთმანეთს არ უღალატონ საერთო საქმეში, ემსახურონ სიმართლეს და ზატოვებს, არავი- თარი უსამართლობა არ დაუარონ ვინც უნდა იყოს მისი ჩამდენი და ზიზდი გამოეცხადონ იმათ, ვინც საერთო საქმეს არ ეპირობა.

დაბა ონში ზანასკეობას (იარმარკობა იცინა) ჩამოყავთ დიდ- ძალი ხარის ჯოგი გასაყიდათ. თითოეულთ გაუიღულ საწზე აქამ- დის ახდევინებდნენ 20% ხაზინის სასრკებლათ და გარდა ამისა კიდევ 30 კან. ვითომდა ბაზრის სასარკებლათ. ათჯერ რომ ჩა- გუევანა ერთი და იგივე ხარი, მაინც უნდა გენდა ბაჟი. ამ გადა- სახადს აქამდის ხმა-ამოხლებლივ იხდიდნენ, ახლა კი შეიგნეს რა: რომ ეს უსამართლობა არის, მიიღეს ზომები ამის მოსასპობათ, 1 მარამობისთვის ხარის ჯოგი ჩაყენეს ცოტა ბაზრის მოშორებით და მსურველნი იქ ადიოდნენ საუიღლათ, ეს იწინა მთავრობამ; გაგზა- ვნეს ბოქაული ათი უახარ-რუსით, რომ აელაგმა თავხედი ხალხი. ბოქაულის ასულისთანავე წარუდგა ერთი გლეხდაგანი და უპასუხა, რომ ისინი გადაჭრით აცხადებენ უარს. ამისთანა უსამართლო ბაჟების გადახდაზე, უველგან იმათ ქელავენ; მიწა მათ არ აქვთ საყოფი, რომ ამათ არჩინონ თავიანთი ცოლ-შვილი. რაც აქვთ იმასაც ათას ნაირი ბეგარა ადევს, წერელი არ შეუძლიანთ მოჭრან ტყეში. ამ

* ეს საბუთი მომრიგებულ შუამავალთან ყოფილა აქამდის.

ნაირი ცხადება არცაა შეიქმნა მათთვის. ასე წამოვიდგინეთ, მათ საკუთარ ხალხში მანეთს ახდებიან, და ეს უსამართლობა და ამიტომ ჩვენ უნდა ვაჩვენოთ ამის გადახდა. ბაქოში უკვე იქვე ეს მანეთს უფროსს ახლა წამოვიდგინეთ ცდა ხნის შემდეგ, ოცდაათი წინასწარი კასაკით შემოქმედება ხალხს, წარუდგა მანეთს უფროსს მეტი ხალხის დეპუტატი და უბანებს: ჩვენით მათმინების ფადა ავსებულა, ამისთანა სიტყვებს სიკვდილი ჯობია, ჩვენ გადაწყვეტილი გვაქვს ან დავიხრჩეთ და ან გავიშოქობსო ჩვენი მდგომარეობა. ამ სიტყვებმა საშინაო კავშირს მანეთს უფროსი და უბნის თავისმხლებლებს, რომ შეეკრათ თავსედი, მაგრამ ხალხმა მოითხოვა მისი დაუფლებელი განთავისუფლება, ან სუეველას დაატყვება. მანეთს უფროსი იძულებული შეიქმნა გაეთავისუფლებინ.

ბ ა ქ ო ს ვ ი თ ა რ ე ბ ა.

უკანასკნელი ცნობებიდან ვტყობილობთ, რომ ბაქოში ამ უამთ შეწყვეტილი ადამიანთა შეუბრალელებელი ქლეტახოცვა, საშინელი და უმაგალითო სისხლის ღვრა. თებერვლის შავი, საშინელი დღეები ავვისტოში განმეორდენ თავისი შეუდარებელი სიმხეტით, შეუბრალელებლობით და განრისხებით. ორი ტომის ხალხმა, ერთ ტერიტორიაზე ერთ და იმავე ქალაქში მცხოვრებმა, მოინდომა ერთი ერთმანეთის მოსაობა და პირისაგან ქვეყნისა აღგვა. კაცობრიობის ისტორიამ, თუ მხედველობაში არ მივიღებთ აღმოსავლეთის საიდუმლოებით და სიბნელით მოკულ ისტორიას, ამის მსგავსი მაგალითი არ იცის. ჩვენ ვიცით, რომ ერთი ტომის ხალხი თავს ესხმის მეორე ტომის ხალხს ასაკლებლათ ან დასამორჩილებლათ; ჩვენ ვიცით, რომ ერთი წოდება ანუ კლასი ებრძვის მეორე წოდებას ანუ კლასს; ჩვენ ვიცით, რომ მთავრობა და მისი დამქაშები ხალხის რომელსაღე ნაწილს ავიწროებს, სდენის და შეუტრაცყოფას აყენებს; მაგრამ ჩვენ არ ვიცით, რომ ერთ და იმავე ტერიტორიაზე მცხოვრებნი ორი სხვა-და-სხვა ტომის ხალხი ერთი ერთმანეთს სრდეს და ქლეთდეს განურჩევლათ წოდებისა და მდგომარეობისა, სქესისა და წლოვანებისა. მართალია, ამ ათი წლის წინეთ მსგავსი შემთხვევა მოხდა ოსმალეთში იმავე საომარებსა და ოსმალებს შორის; მაგრამ ამ საზიზღარ ამბავს ყველა ოსმალეთის გათახსირებულ მთავრობას და მის დაცემულ, მოქრთამე მოხელეებს აწერდენ, რომელთაც შურდათ მდიდარ საომრების ქონება და სიძლიერე. ამიტომ საომრების ამოქვრება და დახოცვა საქირო იყო ოსმალეებისათვის ამ სიმდიდრის ხელში ჩასაგდებათ. და აი გაბრწყინლი. გათახსირებული და ნახევრათ ველური ოსმალეთის მთავრობა ხელს უწყობს წუწუკ მოხელეებს და გაფანტაკოსებულ უვიც ბრბოს საომრების ამოწყვეტაში. მაგრამ მაშინ ვინ იფიქრებდა, რომ იგივე განმეორდებოდა საქრისტიანო სახელმწიფოში და განმეორდებოდა ათას წილათ უფრო მეტი სიმხეტით, ათასჯერ უფრო მეტი შეუბრალელებლობით? და აი სწორეთ ეს მოხდა დღეს ჩვენ თვალ წინ. და მერე არ იკითხავთ, ვინ იღებს ამ მხეტურ და ველურ მოქმედებაში მონაწილეობას, ვინ ხელმძღვანელობს ყოველად საზიზღარ და აღმამფთთებელ საქმეს? ამის შესახებ ისტორია ჯერ არაფერს გვეუბნება, ყოველსავე ამას ჯერ-ჯერობით კითხვითი ნიშანი უძვის. მაგრამ მოვა დრო, და ეს დრო შორს აღარ არის, როცა დადგება განკითხვის დღე, როცა ყველა ამის ჩამდენი, და მოქმედი სამარცხვინო ბოძე იქნება გაკრული. დღეს კი სი-

ხლის ღვრა, გაზეთების ცნობებს თუ ვერწმუნებით, შეწყვეტილია, ადამიანებს აღარ ხოცვენ ყოველთვის შემთხვევით. ერთი სიტყვით ზავი ჩამოვარდნილია. მაგრამ ჩვენ გვინდა ვთავადები, რომ ამ ცოტა ხანში აღარ განმეორებდა ყოველივე ეს? განა ასე არ იყო თებერვალშიც? განა მაშინაც არ ირწმუნებოდენ: რომ ეს ორი ხალხი, სომხები და თათრები, სამუდამოთ შერიგდენ და ამიერიდან ის აღარ მოხდება, რაც მოხდა? აშკარაა, რომ ეს არავის არ წამდა და უბრაველეს ყოველისა არ სწამდათ ამ ორ გადამტერებულ ხალხს. სიტყვით ასე ამბობდენ, და საქმით კი ისევე ერთი ერთმანეთის ამოსაწყვეტათ და გასანადგურებლათ ემზადებოდენ. ამიტომ არავის არ შეუძლია იმის თქმა, რომ დღევანდელი ზავი დროებითი არ არის. და მართლაც განა აღვილი მოსათმენია ქმრის, შვილების, დედ-მამის და მთელი საცხოვრებელის დაკარგვა? ვის შეუძლია ამის პატივება? და მერე ეს ხომ ერთ და ორს არ მოსვლია. ამ ყოფაშია ათასი და ათი ათასი ოჯახი ორი მხრიდან. ამიტომ ჩვენ დარწმუნებული უნდა ვიყოთ, რომ დღევანდელი ზავი არ არის მკვიდრი, რომ თუ საზოგადოებამ რაიმე საშუალება არ იხმარა, დღეს თუ ხვალ შესაძლებელია კიდევ უარესი უბედურება დატრიალდეს ბაქოში თუ არა, ერევანში, განჯაში, თფილისში ან რომელსაღე სხვა ადგილას. ვერც გაძლიერებულმა დაცვამ, ვერც სამხედრო წესების შემოღებამ, ვერც ჯარმა, ვერც პოლიციამ ეს უბედურება ჩვენ ვერ აგვაშორეს. საზოგადოებამ თითონ უნდა იღონოს რამე, რომ შემდეგში ჩვენ ამის მოწამე აღარ შევიქნათ. ჩვენ უკვე გვეყოფა რაც თავზე დაგვატყდა, რა უბედურებაც გამოვიარეთ. მაგრამ რომ რაიმე ვიღონოთ, ამისათვის აუცილებლათ საქიროა იმის შეტყობა, თუ რამ გამოიწვია ეს საშინელი უბედურება. შეუძლებელია, რომ ეს უბრალო შემთხვევას მივაწეროთ, ან ერთი და ორი კაცის შურის ძიებით აფხსნათ. არა, აქ მოქმედებენ ბევრათ უფრო ღრმა მიზეზები, და აი ამ მიზეზების ცოდნა ჩვენთვის აუცილებლათ საქირო ნამდვილ დამნაშავეთა ამოსაჩენათ. ყველაზე უფრო გასაოცარი ის არის, რომ ამ სამარცხვინო მოქმედების ბუნდით გადაიქცა მთელ დედა მიწის ზურგზე მილიონებით განთქმული ბაქო. დაღუპულ ადამიანთა მსხვერპლს რომ თავი დავანებოთ, ამ უბედურებამ იმსხვერპლა აგრეთვე ნახევარი საუკუნის შრომა ნავთის სხვა და სხვა გვარ შენობათა სახით. დღეს ნავთის წარმოების შეჩერებით რამდენიმე ათი ათასი და ასი ათასი მუშა დარჩება სულ ულუკმა პუროთ და ვინ იცის, შეიძლება სიმშლიისაგან სიკვდილი მოვლის. თუ იმავე დროს ჩვენ წარმოვიდგენთ შინაურ არეულობას, რამდენიმე გუბერნიის დამშევას, სამრეწველო და სამეურნეო კრიზისს, იაპონიისთან უბედური ომის აუარებელ ხარჯებს, მაშინ ჩვენ თვალწინ წარმოგვიდგება მეტათ საზარელი სურათი. მაგრამ კირში გამაგრებაა საქირო, და რუსეთის ხალხმა უნდა მოიკრიფოს ძალი და ძლიოს ყველა იმ უბედურებას, რომელიც კი დღეს მას კარზე აღდას, რათა ერთ ხელ და სამუდამოთ შეუძლებლათ გახადოს ასეთ უბედურებათა განმეორება. რუსეთის სექტორი ხედა. მატროსთა და სალდათთა დახვრეტა. 24 ავვისტოს სერვისტაპოლში თოფით დაუხვრეტათ „პრუტ“-ის ტრანსპორტის ოთხი მატროსი. იმავე დღეს ხერსონში დაუხვრეტათ სადისციპლინო როტის ოთხი სალდათი. (ბ. ვედ.).

სევასტოპოლში, 3 სექტემბერს დახვრიტეს სამხედრო საზღვაო სასამართლოს მიერ დასჯილი მატროსები დაინგო და კუშუბა.

5 სექტემბერს უმაღლესის ბრძანებით, ბელოსტოკსა და ბელოსტოკის მაზრაში სემხედრო წესები იქმნა გამოცხადებული.

20 აგვისტოს, მოსკოვში ტემკინის მაზრის თავად-ახანურთა წინააღმდეგობის ნოსილცევის სახლში 13 კაცი შეიკრიბა სახელმწიფო სათათბიროში გასატარებელი პროგრამის შესამუშავებლათ. შეიკრიბნენ შემდეგი პირები, პროფესორები: ე. ტრუბეცკოი, ლუჩინკო, მანუილოვი, გერცენშტეინი, თავ. პავ. დოლოგორუკოვი, ვოლიუბაკინი, ლოვოვი, ნოვოსილცევი, თავ. შახავსკოი, რენინი, იაკუშკინი. კრებას თავს დაეცა პოლიცია და გამოუცხადა, რომ მოსკოვის გენერალ-გუბერნატორის განკარგულებით თათბირო შეაწყვიტნოს. საუბარის გაგრძობა შეუძლებელი იყო, რადგან პოლიცია ოქმის წერას შეუდგა, რასაც დაახლოვებით სამი საათი მოანდომა. როდესაც შეკრებილებმა გამოუცხადეს პოლიციას, რომ ასეთი უბრალო თათბირს ისინი კანონის სიწინააღმდეგოთ არ თვლიან და პოლიციას უკანონო ბრძანებას არ დაემორჩილებიან, პოლიცია მათ ძალით გაფანტვას დაემუქრა. (პრავდა).

„რუსკ. სლოვო“ შემდეგს გადმოგვცემს მოსკოვში მომხდარ ერობის წარმომადგენელთა კრების შესახებ. კრება ბაქანოვის ბინაზე იყო. როცა ყველა წევრები შეიკრიბნენ, მოვიდნენ მოლიცმებისტერის თანამშრომლის აღმასრულებელი ნოსკოვი და ბოქაულის თანამშრომელი კოსოგოროხოვი და უბრძანეს სხდომა შეწყვიტათ. ამასზე უარი უთხრეს. ნოსკოვმა გრადონაჩილიკს დაუწყო ტელეფონით ლაპარაკი და გამოუცხადა კრებას, რომ სხდომის გაგრძელება მხოლოდ მისი თანადასწრებით შეიძლება. სხდომის გათავების შემდეგ ნოსკოვმა ოქმი შეადგინა, რომელზედაც ყველა იქ დამწერეთ ხელი მოაწერეს. (პრავდა).

პოლტავის გუბერნიის მმართველმა უბრძანა ქალაქის თავებს აკრძალონ ყოველივე სჯაბასის სახელმწიფო საქმეების შესახებ. (პრავდა).

სამარაში 6 თვით დაიხურა მასწავლებელთა დამხმარებელი საზოგადოება. საქმეები გადაეცა სახალხო სკოლების დირექციას. (პრავდა).

ვლადიმირის გუბერნატორმა შეატყობინა კოფოვის ერობის ეკონომიურ რჩევის თავმჯდომარეს სმირნოვს, რომ შინაგან საქმეთა მინისტრის თანამშრომელმა—პოლიციის გამგემ—აკრძალა ამ რჩევის სხდომებია. (პრავდა).

სტავროპოლში, სრულიად მოულოდნელათ დახურეს 6 თვით სახალხო განათლების გამაფრცხვლებელი საზოგადოება შინაგან საქმეთა მინისტრის თანამშრომლის, პოლიციის გამგის, განკარგულებით. (გ. პ.).

ამას წინეთ მოსკოვში მოხდა გლეხთა კავშირის კრება. ამ უმართ პოლიცია გაუფაცივებით იკვლევს ამ საქმეს.

კიევიდან იტყობინებიან: საარჩევნო კრება არ შესდგა, რადგან პოლიციამ ხელი შეუშალა. მიუხედავად ამისა კიევში საარჩევნო აგიტაცია დაწყებულია. კონსერვატიული პარტია კანდიდატათ ასახელებს პროფესორ პიხნოს; ლიბერალური-კიევის უნივერსიტეტის პროფესორ ტრუბეცკოის ასახელებს, თუმცა ლიბერალების ერთ ნაწილს ნაფიცი ვეპილი მწერალი რატნერი ურჩევნია. (პრ. კ.).

რუსეთ-იაპონიის ომის გავლენა იაპონიის და ჩინეთის აღმ- მიყვობაზე და მრეწველობაზე.

იაპონიის გამარჯვება, რა თქმა უნდა, დიდ გავლენას იქონიებს ამ ქვეყანაზე, მარა მისი განვითარების მსვლელობის მიმართულება იგივე დარჩება, რაც იყო, მხოლოდ უფრო ჩქარი ნაბიჯით წავა წინ. თავის კაპიტალისტურ წარმოებას წინა- დელზე უფრო გაავითარებს ეს ქვეყანა. იაპონიის თავისებუ- რობა იმაში მდგომარეობს, რომ ეს ქვეყანა იქით განიჭევა სხე- ბიდან, რომ თავის განვითარებაში დიდი ნახტომი გააკეთა: მას არ გაუვლია ფეოდალიზმის გადაგვარების ხანა და ეს გა- რემოება არის მიზეზი იაპონიის ძლიერებისა. მართალია, ფეოდალიზმი უკვე დაცემული იყო, როცა კაპიტალისტურ წარმოების ხანაში შედგა ფეხი იაპონიამ, მარა მან, ე. ი. ფეოდალიზმმა ვერ მოასწრო იაპონიის გახრწნა; ვეროპაში კი, როგორც ვიცით მთელი ორი საუკუნე (XVII და XVIII) მოანდომა ფეოდალიზმა საზოგადოების გათახსირებას. იაპო- ნიამ უცებ შეითვისა განვითარებული ტენიკა და უმაღლესი ცოდნა კაპიტალიზმისა.

საშვალო საუკუნოების რაინდულ ძლიერებას და ენერჯიას და ფეოდალიზმის სპარტანულ სიმარტივეს წარმოების და ომის საქმეში შემატა თანამედროვე ტენიკის ძალ-ლონე და თანამედროვე კაპიტალის დაუდგრომლობა და გაფართოების- კენ ლტოლვილება.

ეს თავისებური კაპიტალიზმი XX საუკუნისა თავის გა- მარჯვების ჯილდოთ გაძლიერებულ კაპიტალს და ექსპლოა- ტაციის ფართო სარბიელს დაიმსახურებს. მაგრამ იაპონიის კაპიტალიზმთან ერთათ უნდა განვითარდეს იაპონიის სოცია- ლიზმი, რომელიც, როგორც მოსალოდნელია, იმავე ენერჯიას და გაფართოების სურვილს გამოიჩენს, როგორც თვით ია- პონიის ხალხი. კაპიტალიზმის თავისებურობას იაპონიაში ზედ დაერთება თავისებური სოციალიზმი. მაგრამ თავის განვითა- რებისთვის საჭირო სულიერი იარაღები ერთმაც და მეორემაც ეგრობიდან და შეერთებულ შტატებიდან უნდა გადმოიღოს. ამიტომ რაც მეტი ურთიერთობა და დამოკიდულობა ექნება იაპონიას დასავლეთ ქვეყნებთან, მით უფრო ადრე და ადვი- ლათ მიიღებს იაპონიის სოციალიზმი სერთაშორის სოცია- ლიზმის სახეს, მიუხედავად იმის, რომ იგი თავისებური იქნება.

ყველაზე უფრო დიდ გავლენას რუსეთ-იაპონიის ომი ჩინეთზე იქონიებს, იგი სამუდამოთ მოსპობს ჩინეთის პოლი- ტიკას და კარჩაკეტილობას. ჩინეთი თვით ბუნებამ დააშორა დანარჩენ ქვეყანას: იგი ყოველ მხრით შემოზღუდულია ან მიუვალი მთებით, ან ნაოსნობისათვის თითქმის გამოუ- დეგარ ზღვით, ან უდაბნოებით, ან ცალიერი ადგილე- ბით, ასე რომ ჩინეთი უზრუნველ ყოფილი იყო თავ- დასხმის და ხალხის გადმოსახლების მხრით. ამისდა გვირათ მხედრობის განვითარებას ნიადაგი არ ქონდა იქ და გლეხობას, რომელიც ჩინეთში მიწათმოქმედებით ცხოვრობს, მხედრობა არასოდეს არ ავიწროებდა. მიწის მუშა გლეხი მშვიდობიანო- ბის მოტრფიალეთა და ყოველივე უცხოს უფროხის, მას აკლია მონადირის სიმამაცე, დაუდევრობა და სიმტკიცე, იგი არ გაეს თავზე ხელ აღებულ მებღავურს ან მანწაწალა მწყემსს. თუ გლეხი საუფუძლოა ან არ გაიწოვონა და დაიცადა, მისგან კარგი ჯარის კაცი ვერ დადგება. ასეთი გაწოვონა და საჭი- რო სწავლა კი მას იმ შემთხვევაში შეუძლია მიიღოს, თუ მის გვერდით არსებობს ძლიერი სამხედრო არისტოკრატია. ჩინეთში კი ეს უკანასკნელი არ ყოფილა. არისტოკრატის იქ შეადგენდნ ბიუროკრატები და არა მხედრები. ამისთვის,

როცა ევროპელებმა მიაღწიეს ჩინეთს ზღვის საშვალებით, ჩინეთმა საფრთხე დაინახა და მთელი თავისი ცდა იმას მოახმარა, რომ, ისეთი გამოკალკევებული თავისი ქვეყანა კიდევ უფრო მოეწყვიტა სხვა ქვეყნებისაგან. ევროპელებმა ძალად თან და თან შეარღვია ჩინეთის ზღუდე, მარა, მიუხედავად ამისა, ჩინელები მაინც წინანდელ საშვალეებს ხმარობდნენ მათ წინააღმდეგ, რადგან თავის ძალოვნის იმედი არ ქონდათ, რომ ფიზიკური ღონით გაედევნათ ევროპელები. თითოეული შეტაკება ჩინეთის დამარცხებას მოასწავებდა და აქტიური მოქმედების სურვილი კიდევ უფრო გაქარწყლდა ამ ქვეყანაში. ასეთი პოლიტიკა, რასაკვირველია, კარგს არაფერს უქადდა ჩინეთს, ეს ვეებერთელა ქვეყანა წარმოადგენდა ევროპის სახელმწიფოთა მსხვერპლს და ჯერ კიდევ თუ განაგრძობდა არსებობას, ეს იმიტომ რომ მისი მტრები მის განაწილებაში ვერ შორიგებულყვნენ.

ახლა კი ასეთი მდგომარეობა აღარ არსებობს ჩინეთში. იაპონიამ არა თუ ჩინეთის ერთი უმძვინვარესი მტერი დაამარცხა, არამედ დაამტკიცა კიდევ, რომ ევროპელების დამარცხება შესაძლებელი ყოფილა, მარა ჩინური კედლებით თავის შემოზღუდვით კი არა, —სწავლით და გადმოღებით იმავე ევროპიდან ყველაფრის, რაც კი ღირს შესანიშნავი შეუქმნიათ იქ.

აქამდე ჩინეთი გზას უღობავდა თანამედროვე ტექნიკას და ცოდნას. ახლა კი იაპონელთა ბრწყინვალე მაგალითმა სამუდამოთ უნდა გადაწყვიტოს ჩინეთის საქმე და თვით იაპონელები კი უნდა გახდნენ მათი მასწავლებლები. უკანასკნელთაგან ჩინელები მარტო მეცნიერებას და ტექნიკას კი არ გადმოიღებენ, არამედ სამხედრო ხელოვნებასაც შეისწავლიან.

იაპონიას ჭარბათ მოეძებნება ის, რაც ჩინეთს აკლია: მას ყავს მრავლის უმრავლესი წვრილი თავად-აზნაურობა, რომელსაც რაინდული ხასიათი შერჩენია და რომელიც შევნიერათ გაწვრთნის ჩინელ გლეხს და ჩინებულათ შეასწავლის მას სისხლის ღვრის ხელობას...

იაპონიის გამარჯვებამ გადაარჩინა დასავლეთ სახელმწიფოების მტაცებლობას იაპონიაც და ჩინეთიც. ამერიიდან თეთრი რასის ხალხი ვეღარ გააფართოებს თავის კაპიტალისტურ ქვეყნებს.

ჩინეთი წარმოადგენდა უკანასკნელ მსხვერპლს, რომელიც უნდა დაეწიოკებია თეთრ რასას. ჩინეთის დანაწილების შეუძლებლობით ბოლო მოეცა ქვეყნის დანაწილებას.

ამერიიდან კაპიტალისტური ქვეყნები იძულებული ხდებიან თავის გაფართოებისათვის ერთმანერთს მიმართონ. ეს გარემოება ახალ ხანას დაბადებს მსოფლიო ისტორიაში.

იაპონიის კაპიტალიზმის ასპარეზის სწრაფი გაფართოება და მასთან ჩინეთის მხედრობის გაძლიერება და მისვლა მოსვლის საშვალეებთა გაუმჯობესება, რა თქმა უნდა, მსოფლიო კაპიტალიზმის ბაზარსაც გააფართოებს. ამიტომაც, რომ რუსეთსა და იაპონიას შორის ზავის ჩამოგდების შემდეგ მრეწველობის აყვავებას მოელოან... ყველაზე უფრო ამ მრეწველობის აღორძინებით იაპონიასთან ერთათ შეერთებული შტატები ისარგებლებენ. უკანასკნელს ხელს უწყობს ამ ხრით გეოგრაფიული მდებარეობა და ის გონიერი პოლიტიკა, რომელსაც იგი შორეულ აღმოსავლეთის მიმართ ხმარობს. მაგრამ, ამავე დროს, შეერთებულ შტატებს საოცარი სიმწვავეთ თვალწინ დაუდგება მუშათა კითხვის ერთი დამახასიათებელი მხარეთაგანი სახელდობ—საკითხი ჩინელების იმიგრაციისა (ჩინელების ჩასახლებისა შეერთებულ შტატებში).

ახალ დაწყებული კაპიტალისტური წარმოება, ჩვეულებისამებრ, შექმნის მრავლის უმრავლესს სამუშაოს მოკლებულ ხალხს. უმეტესობა ასეთ ულუკმაპუროთ დატოვებულთა

იძულებულია ორში ერთი აირჩიოს: ან სხვა ქვეყანაში გადასახლება, ან ქურდობა-აღაზაკობა და მუდამ შიმშილობა-მათხოვრობა. გაჩნდება თუ არა ასეთი ხალხი ჩინეთში უნდა შევხედოკარგი დაუსახლებელი ალაგებია, და გარდა ამისა, ამერიკა სხვა მხარეზე უფრო ადვილი მისაწლომია ჩინელებისათვისა.

დღემდამს ავსტრალიელი და ამერიკელი მუშები, რომელთაც პროფესიონალური კავშირების გარდა არავითარი ორგანიზაცია არა აქვთ, უკრძალავდნენ ყვითელ კანიან მუშებს გადმოსახლებას, რადგან უკანასკნელთა კონკურენცია, რასაკვირველია, სამუშაო ფასს დასწევდა: ახლა კი გაღონიერებული და სახელ-განთქმული იაპონია ნებას არ მისცემს არავის, რომ მისი მოქალაქენი სხვა მოქალაქეებზე დაბლა იდგნენ უფლებებით. მაგრამ როგორც ვეცობა, არც ჩინეთი შეურიგდება იმაკრძალვას, რომელიც მის ხალხს შეეხება. მართალია, ძალით ვერ აღუდგება წინ ჩინეთი ასეთ გარემოებას, მარა მაგიერში მას შეუძლია სხვა საშვალეებს მიმართოს თავის ინტერესების დასაცველათ. იგი თავის ფართო ბაზარის დაკეთას დაემუქრება შეერთებულ შტატების კაპიტალისტებს. ესენი კი ისევ სამუშაო ქირის დაკლებას ამჯობინებენ, ვინემ ჩინეთის ბაზრის დაკარგვას.

ასე რომ, ჩინეთის საკითხი, ადვილი შესაძლებელია, დიდი უთანხმოების მიზეზათ გახდეს ამერიკელ კაპიტალისტთა და მუშებს შორის. დემოკრატიის მდგომარეობას ეს გარემოება ვერაფრით გააუმჯობესებს. პირიქით, დემოკრატია იძულებული გახდება ორქოფულ მდგომარეობაში ჩავარდეს: ერთი მხრით მან უნდა დაიცოს ამერიკელ მუშათა ინტერესები, მეორე მხრითკი საერთაშორისო თანხმობა და სოლიდარობა დაბოლოს, ექვს გარეშეა, რომ ამერიკელი მუშები შეიგნებენ ყოველივე კარჩაკეტილობის პოლიტიკის უფარგრობას, როგორც უწინდელი ჩინეთისა, ისე ახლანდელი ამერიკისათვისაც, მიხვდებიან, რომ ამით ვერაფერს მოიგებენ და რომ ჩინელების და იაპონელების სიზოგადოებრივი აღზრდა, როგორც შორეულ აღმოსავლეთში, ისე ამერიკაშიაც ერთ ფრთად მნიშვნელოვან მიზანს შეადგენს ამერიკელ მუშათა მოძრაობათვის.

По определению Кавк. Цензурнаго Комитета 6 Сентября 1905 г. настоящее опровержение подлежит на основ. 139 ст. Уст. Цenz. обязательному напечатанию въ жур. „Морзаври“ съ исключеніями. Предсѣдатель Комитета Гакелъ.

წერილი რედაქციის მიმართ.

(ერთი უცნაური „ბოიკოტის“ გამო).

ბ-ნო რედაქტორო! თქვენის გაზეთის „მოგზაურის“ მეოცადა ათე ნომერში, სხვათა შორის, მოთავსებულია ორი შერისხვის წერილი. ერთი შეეხება ძმათა შადინოვებს და მათ მიერ ნოქრების უმიზეზოთ დათხოვნას, ხოლო მეორე მე თქვენს უმორჩილესს მონა მოსამსახურეს, ვითომც და ჩემს უსინდისო საქციელს ჩემის „ამხანაგის“ ას. კალანდაძის შესახებ.

მე არ ვიცი თუ რამდენათ მართებულია „ბოიკოტის“ გამოცხადება ძმ. შადინოვების შესახებ, მაგრამ მე რომ ყოველად უმიზეზოთ და უსამართლოთ მომქცევინა ჩემგან უცნობი ვითომც და „ვაჭრები“—„ბოიკოტერები“ ეს კი დღესათვის ნათელი გახლავთ, რასაც ქვემოთ დაგიმტკიცებთ. ჯერ კი ნებას მივცემ ჩემს თავს და მოგაგონებ, ბ-ნო რედაქტორო, რომ ზემოთ ხსენებული წერილის შეუმოწმებლათ გამოქვეყნება გაზეთში დიდი ცოდო არი და ყოველად შეუწყნარებელიც, რადგან ტყუილა-უბრალოთ შეურაცხყოფს უღანაშუალო კაცს.

(შემდეგი იქნება).

რედ-გამომც. ი. პ. როსტომაშვილი.